

Sygn. akt: I C 699/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 września 2015 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Beata Grzybek
Protokolant:	sekr. sąd. Dagmara Napieraj

po rozpoznaniu w dniu 18 września 2015 r. w (...)

na rozprawie

sprawy z powództwa H. G.

przeciwko (...) Towarzystwu (...) z/s w W.

o zapłatę

- zasądza od pozwanego (...) Towarzystwa (...) z/s w W. na rzecz powódki H. G. kwotę 40.000 zł (czterdzieści tysięcy złotych) z ustawowymi odsetkami od 30 marca 2013 roku do dnia zapłaty,
- w pozostałej części powództwo oddala,
- nakazuje ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w (...) od powódki kwotę 1.257,34 zł, zaś od pozwanego 1.997,15 zł tytułem brakujących kosztów sądowych,
- zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 2.323,64 zł tytułem zwrotu części kosztów procesu.

Sygn. akt: I C 699/14

UZASADNIENIE

Powódka H. G. wniosła o zasądzenie od pozwanego (...) Towarzystwa (...) w W. na swoją rzecz kwoty 75.100 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 9 listopada 2012 r. do dnia zapłaty. Ponadto wniosła o zasądzenie od pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu powódka wskazała m.in., że w dniu 3 grudnia 2006 r. jej syn A. O. uległ wypadkowi komunikacyjnemu, którego sprawcą był kierujący pojazdem marki H. (...) - J. P.. Postępowanie karne w sprawie umorzono z uwagi na śmierć sprawcy. Sprawca wypadku był ubezpieczony od odpowiedzialności cywilnej w (...) Towarzystwie (...) z siedzibą w W..

Roszczenie powódki zostało rozpatrzone przez pozwanego odmownie.

Powódka bardzo przeżyła śmierć syna. Jako podstawę roszczenia wskazała art. 448 kc w zw. z art. 23 i 24 kc. Nadmieniła, że liczyła na pomoc syna w przyszłości, jego wsparcie i opiekę. Powódka podkreśliła, że do chwili obecnej nie pogodziła się ze śmiercią syna.

Pozwany (...) Towarzystwo (...) w W. w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenia kosztów zastępstwa procesowego. (k. 66-68)

W uzasadnieniu podał m.in., że powództwo jest bezzasadne. Nadmienił, że kwestionuje wysokość roszczenia. Zdaniem pozwanego kwota, której domaga się powódka jest niewspółmierna do doznanej krzywdy. Podniósł także, że roszczenie powódki nie jest objęte ubezpieczeniem odpowiedzialności cywilnej. Niezależnie od tego wskazał, że kwota zadośćuczynienia powinna uwzględniać stosunki majątkowe oraz poziom życia istniejący w kraju miejsca zamieszkania poszkodowanego. Odsetki natomiast winny być zasądzone od dnia wyrokowania.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 3 grudnia 2006 r. ok. godziny 5.40 na drodze nr (...) kierujący pojazdem H. (...) (nr rej. (...)) J. P., jadący od miejscowości B. w kierunku O. na prostym odcinku drogi zjechał na lewe pobocze uderzając pojazdem w drzewo.

W skutek wypadku drogowego na miejscu śmierć ponieśli kierowca pojazdu J. P. oraz pasażer siedzący z przodu pojazdu A. O., trzech siedzących z tyłu pasażerów P. S. (zmarł po przewiezieniu do szpitala), B. M. i Ł. K. zostało odwiezionych do szpitala.

[**dowód:** akta wypadku drogowego: k.101, akt zgonu k. 17]

W postępowaniu wskazane zostało, że przyczyną wypadku było niedostosowanie przez kierującego pojazdem prędkości do warunków panujących na drodze, a ponadto znaczenie miało zmęczenie kierowcy po całonocnej zabawie i długa trasa powrotna. Postępowanie w sprawie umorzono z uwagi na śmierć sprawcy.

[**dowód:** akta wypadku drogowego: k. 50]

Posiadacz pojazdu, którym kierował sprawca wypadku, korzystał z ochrony ubezpieczeniowej w zakresie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych, na podstawie zawartej umowy z pozwanym.

niesporne

Roszczenie powódki w piśmie z dnia 12 marca 2013 r. zawierało kwotę żądanego zadośćuczynienia dla powódki w wysokości 80.000 zł. Doręczono je 15 marca 2013 r. W piśmie tym powódka zakreśliła termin 14 dni.

Żądanie to zostało rozpatrzone przez pozwanego odmownie.

[**dowód:** korespondencja stron k. 18-24, pismo k. 25-27)

Powódka miała łącznie pięcioro dzieci. Troje starszych i jedno młodsze od zmarły syna A.. W dacie zdarzenia miał 17 lat. Syn powódki miał skończoną szkołę podstawową, gimnazjum nie ukończył. Przed wypadkiem pracował w (...) ie na budowie. A. sprawiał problemy wychowawcze (miał sprawę o rozbój w związku z czym miał wyznaczonego kuratora), nie chciał się uczyć, dlatego przez pewien czas przebywał w Ośrodku Szkolno - (...) w M.. Syn pomagał powódce finansowo na miarę swoich możliwości.

Powódka bardzo przeżyła śmierć syna, po pogrzebie przebywała 2 tygodnie na zwolnieniu lekarskim. Nie korzystała z pomocy psychiatry czy psychologa. Lekarstwa na uspokojenie kupowała bez recepty.

W związku ze śmiercią syna otrzymała odszkodowanie w łącznej kwocie 21.800 zł.

Powódka do chwili obecnej często wspomina syna. Często chodzi na cmentarz na grób syna.

Biegły sądowa psycholog J. O. (1) po badaniu powódki stwierdziła, że powódka wykazuje dużą odporność emocjonalną i odporność na zagrożenia. Potrafi poradzić sobie w niekorzystnych warunkach. Nie ma tendencji do reagowania emocjami szczególnie łatwo i szczególnie silnie. Nie ma tendencji do załamывania się w trudnych sytuacjach. Reakcja powódki na śmierć syna nie wykraczała poza jej możliwości adaptacyjne, nie wymagała interwencji psychologicznej. U powódki żaloba ustąpiła w sposób naturalny.

(dowód: akt zgonu k. 27, zeznania świadka T. G. k. 106, A. K. k. 107, N. O. k. 107, J. O. (2) k. k. 107 v, K. P. k. 108, zeznania powódki k. 108, akta szkody, opinia k. 121-128)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów, których nie kwestionowały same strony, oraz zeznań świadków i strony, które Sąd uznał za wiarygodne, albowiem wraz z pozostałym materiałem dowodowym stanowią spójna i logiczną całość.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W świetle poczynionych w sprawie ustaleń roszczenie powódki zasługuje na częściowe uwzględnienie.

Wstępnie stwierdzić należy, że niesporne było w sprawie, iż sprawca zdarzenia sprawca wypadku poniósł śmierć na miejscu zdarzenia, co skutkowało umorzeniem postępowania oraz i to, że posiadacz pojazdu, którym kierował sprawca wypadku, korzystał z ochrony ubezpieczeniowej w zakresie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych, na podstawie zawartej umowy z pozwanym. A także i to, że w wyniku zdarzenia syn powódki w wyniku obrażeń odniesionych w wypadku - zmarł.

Podstawą dochodzonych roszczeń jest art. 448 k.c. w zw. z art. 24 k.c. i art. 23 k.c.

Zgodnie bowiem z ugruntowanym już zapatrywaniem i idącym za tym orzecznictwem Sądu Najwyższego, odnoszącym się do możliwości dochodzenia i zasądzania zadośćuczynienia po śmierci osoby bliskiej wskutek deliktu popełnionego przed 3 sierpnia 2008 r., tj. przed wprowadzeniem art. 446 § 4 k.c., roszczenia sformułowane pozwem znajdują oparcie w obowiązującym prawie.

Nowelizacja bowiem jako taka doprowadziła jedynie do zmiany w sposobie realizacji roszczenia przez skonkretyzowanie osób uprawnionych do jego dochodzenia oraz przesłanek jego stosowania (tak m.in. uchwała z 13 lipca 2011 r., III CZP 32/11, OSNC 2012/1/10; wyrok z 11 maja 2011r., I CSK 621/10, LEX nr 848128; wyrok z 14 stycznia 2010 r., IV CSK 307/09, OSNC-ZD 2010/3/91; wyrok z 6 lutego 2008 r., II CSK 459/07, LEX nr 950430; uchwała z 22 października 2010 r., III CZP 76/10, LEX nr 604152; wyrok z 25 maja 2011 r., II CSK 537/10, LEX nr 846563; wyrok z 15 marca 2012 r., I CSK 314/11, LEX nr 1164718).

W cytowanych orzeczeniach Sąd Najwyższy wypowiedział się jednoznacznie co do istnienia odpowiedzialności ubezpieczyciela w tym zakresie, dając m. in. wyraz zapatrywaniu, iż „artykuł 34 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. Nr 124, poz. 1152 z późn. zm.) - w brzmieniu sprzed dnia 11 lutego 2012 r. - nie wyłączał z zakresu ochrony ubezpieczeniowej zadośćuczynienia za krzywdę osoby, wobec której ubezpieczony ponosił odpowiedzialność na podstawie art. 448 k.c.”.

Zgodnie też ze stanowiskiem Sądu Najwyższego omawiany przepis art. 34 ustawy (w brzmieniu obowiązującym do dnia 11 lutego 2012 r.) nie stanowi przeszkody do domagania się zadośćuczynienia za spowodowanie śmierci osoby najbliższej, a osoba dochodząca zadośćuczynienia za śmierć osoby najbliższej nie jest poszkodowana jedynie pośrednio. Nie może być bowiem kwestionowane, że ten sam czyn niedozwolony może wyrządzać krzywdę różnym osobom. Krzywdą wyrządzoną zmarłemu jest utrata życia, dla osób mu bliskich zaś jest to naruszenie dobra osobistego poprzez zerwanie więzi emocjonalnej szczególnie bliskiej w relacjach rodzinnych. Również więc osoba dochodząca

ochrony na podstawie art. 448 k.c. może być poszkodowana bezpośrednio i dochodzić naprawienia własnej krzywdy, doznanej poprzez naruszenie jej własnego dobra osobistego.

Sąd w składzie rozpoznającym sprawę niniejszą w pełni podziela wyrażony wyżej pogląd, w tym również zapatrywanie, że odpowiedzialności odszkodowawczej w ramach art. 34 ust. 1 cyt. wyżej ustawy podlega również szkoda niemajątkowa. Wzmiankowany przepis, powołując się na szkodę nie dokonuje bowiem rozróżnienia w zależności od materialnego lub niematerialnego jej charakteru.

W tym kontekście w ocenie Sądu, przedstawiony w sprawie materiał dowodowy, obejmujący w szczególności nie podważaną dokumentację, zeznania świadków oraz zeznania samej powódki, a nadto opinie biegłego psychologa, daje podstawę do stwierdzenia, że śmierć A. O. w wypadku objętym pozwem doprowadziła faktycznie do naruszenia dóbr osobistych powódki w postaci utrzymywania więzi ze zmarłym synem oraz prawa do opieki i wsparcia z jego strony. To zaś dalej wywołało u powódki realną krzywdę, która może i powinna zostać zrekompensowana stosownym zadośćuczynieniem.

Okoliczność zresztą naruszenia dóbr osobistych powódki nie wymaga szerszego uzasadnienia z przyczyn oczywistych, należy jedynie wskazać, iż z przeprowadzonego postępowania dowodowego w sposób jasny i spójny wynika, że więź pomiędzy powódką i jej synem była silna. Powódka, pomimo problemów syna z czasów jego dzieciństwa, mogła zawsze liczyć na jego pomoc i wsparcie, odpowiednie do wieku, zaś on mógł liczyć na nią. W rezultacie uznać należało, że pozwany odpowiada za krzywdę wynikłą wskutek śmierci A. O., której to doznała powódka jako matka, co rodzi po jego stronie obowiązek zapłaty zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c. w zw. z art. 23 k.c. i art. 24 k.c.

Przechodząc do omówienia kryteriów i sposobu ustalenia wysokości przysługującego zadośćuczynienia, tu znów podkreślić trzeba, że zgodnie z ugruntowanym już zapatrywaniem wyrażonym m.in. w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 3 czerwca 2011 r. (III CSK 279/10, OSP 2012/4/44) zadośćuczynienie ma na celu kompensację doznanej krzywdy, tj. złagodzenie cierpienia wywołanego śmiercią osoby bliskiej oraz pomoc osobie pokrzywdzonej w dostosowaniu się do zmienionej w związku z tym rzeczywistości, przy czym na sam rozmiar krzywdy mają przede wszystkim wpływ: dramatyzm doznań osoby bliskiej, poczucie osamotnienia i pustki, cierpienia moralne i wstrząs psychiczny wywołany śmiercią osoby najbliższej, rodzaj i intensywność więzi łączącej pokrzywdzonego ze zmarłym, wystąpienie zaburzeń będących skutkiem tego odejścia (np. nerwicy, depresji), roli w rodzinie pełnionej przez osobę zmarłą, stopień trudności z jakimi pokrzywdzony będzie umiał się zmierzyć, by odnaleźć się w nowej rzeczywistości i zdolności jej zaakceptowania, leczenie doznanej traumy oraz wiek pokrzywdzonego. Nie ulega przy tym wątpliwości, że każdy przypadek powinien być indywidualizowany z uwzględnieniem wszystkich okoliczności konkretnej sprawy.

Mając powyższe na względzie i przenosząc na grunt sprawy niniejszej wskazać należy, że w przypadku roszczenia, jakim jest zadośćuczynienie za krzywdy związane ze śmiercią bliskiego członka rodziny i oceniając rozmiar krzywd, Sąd winien wziąć pod uwagę przede wszystkim relacje łączące powódkę ze zmarłym dzieckiem. W ocenie Sądu zebrany w sprawie materiał dowodowy przysporzył podstaw dla poczynienia w tej mierze ustaleń oraz wysnucia wniosków uwzględniających po części stanowisko co do wysokości zadośćuczynienia zarówno strony powodowej, jak i pozwanej.

Na skutek śmierci syna powódki doszło do zerwania łączących ich więzi rodzinnych, stanowiących dobro osobiste podlegające ochronie prawnej, do rozważenia pozostawał stopień wywołanej tym krzywdy w kontekście wysokości należnego im zadośćuczynienia.

Przechodząc do oceny wysokości należnego powódce zadośćuczynienia, dostrzec natomiast należy, że zarówno z zeznań świadków, samej powódki wynika, że stopień doznanej przez powódkę krzywdy wynikłej ze śmierci syna był znaczny. Zerwaniu uległa bowiem silna więź łącząca rodziców z dzieckiem, na dodatek w tragicznych okolicznościach, wskutek wypadku samochodowego. Przeżycia towarzyszące śmierci dziecka, aczkolwiek typowe i nie wywołujące trwałych uszczerbków na zdrowiu psychicznym, są odczuwane przez powódkę do dzisiaj, przy czym ujawniane przez nich reakcje mają charakter indywidualny – pustka i smutek po śmierci dziecka, pomimo faktu iż był jednym z pięciorga dzieci. Podkreślić należy, że syn powódki w dacie zdarzenia miał 17 lat. Z jednej strony pracował, wspierał matkę finansowo, zaś z drugiej był jeszcze dzieckiem wymagającym uwagi i opieki rodziców. Potwierdzeniem, jak

wielkie cierpienie towarzyszyło powódce na skutek śmierci dziecka wskazuje jej zachowanie po (wizyty na cmentarzu), jak również potrzeba korzystania z leków uspokajających.

Mając na uwadze, że celem zadośćuczynienia jest kompensacja doznanej krzywdy, czyli „złagodzenie cierpienia wywołanego śmiercią osoby bliskiej oraz pomoc osobie pokrzywdzonej w dostosowaniu się do zmienionej w związku z tym rzeczywistości”, natomiast na sam „rozmiar krzywdy mają przede wszystkim wpływ: dramatyzm doznań osoby bliskiej, poczucie osamotnienia i pustki, cierpienia moralne i wstrząs psychiczny wywołany śmiercią osoby najbliższej, rodzaj i intensywność więzi łączącej pokrzywdzonego z zmarłym, wystąpienie zaburzeń będących skutkiem tego odejścia (np. nerwicy, depresji), roli w rodzinie pełnionej przez osobę zmarłą, stopień w jakim pokrzywdzony będzie umiał się znaleźć w nowej rzeczywistości i zdolności jej zaakceptowania, leczenie doznanej traumy, wiek pokrzywdzonego”, przy czym „każdy przypadek powinien być indywidualizowany z uwzględnieniem wszystkich okoliczności sprawy.” (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 czerwca 2011 r., III CSK 279/10), w opisanych wyżej realiach niniejszej sprawy zasadnym byłoby określenie zadośćuczynienia na poziomie kwoty 40 000 zł. Przy ustalaniu tej kwoty istotne było także i to, że zdarzenie miało miejsce w 2006 r. a więc 9 lat temu. Tym samym krzywda z oczywistych powodów, z uwagi na tak znaczny upływ czasu, zmniejszyła się.

Sąd zasądził na rzecz powódki kwotę 40.000 zł.

Reasumując, zdaniem Sądu, ustalona w powyższy sposób kwota zadośćuczynienia powinna zrekompensować negatywne przeżycia związane z utratą syna, a uwzględniając standard życiowy powódki przed i po wypadku, nie prowadzą jednocześnie do bezpodstawnego jej wzbogacenia.

O odsetkach za opóźnienie w spełnieniu tego świadczenia orzeczono w zgodzie z art. 481 § 1 i 2 kc. Żądanie zadośćuczynienia zostało zgłoszone pozwanemu pismem z dnia 12 marca 2013 r. doręczonym pozwanemu 15 marca 2013 r. z określonym 14 dniowym terminem na ustosunkowanie się. (k. 25 i 28) Domaganie się więc w tej sytuacji odsetek za okres wcześniejszy jest bezzasadne.

W pozostałej części powództwo oddalono, uznając je za wygórowane w stosunku do ustalonych okoliczności.

Żądania strony zostały uwzględnione w części, przy czym powódka wygrała w 53,20 % %. Powyższe wpłynęło na rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów procesu – art. 100 kpc. Uwzględniając powyższą zasadę proporcjonalnego rozliczenia kosztów procesu, różnicę Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 2.323,64 zł (53,20 % z kwoty 4.367,75 zł).

O kosztach sądowych orzeczono na podstawie art. 113 ustawy o kosztach sądowych. Opłata od pozwu stanowiła kwotę 3.755 zł. Z tego kwota 1.757,34 zł obciąża powódkę (w 46,8 % przegrała proces) i kwotę 1.997,15 zł pozwany. Ponieważ powódka uiściła już kwotę 500 zł, dlatego nakazano ściągnąć od niej 1.257,34 zł.